# एकाइ १ · सहिदहरूको सम्झनामा

थप चुनौतीपूर्ण अभ्यास प्रश्न

पूर्णाङ्क ४३

उत्तर छुट्टै कागजमा लेख्नुहोस्।

## १ एउटै शब्द, फरक काम [३]

गाढा अक्षरका शब्द नाम हुन्, सर्वनाम हुन् वा नामअघि आएर विशेषणको काम गरेका हुन्, कारणसहित लेख्नुहोस्। नाम वा सर्वनाम भए किसिम पनि लेख्नुहोस्। प्रत्येकको ०.५ अङ्क छ।

क. **त्यो** स्मारक सहिदको सम्झनामा बनेको हो।

ख. स्मारकछेउ उभिएको मान्छे देख्नुभयो? **त्यो** मेरो भाइ हो।

ग. **कुन** बाटो सहिदगेटतिर जान्छ?

घ. **जसले** बिउ छर्छ, उसैले बोट हुर्काउँछ।

ङ. जनताको **फौज** राजधानीतिर बढ्यो।

च. सहिदको **रगत** खेर गएन भनेर कविले सम्झाएका छन्।

## २ फरक परेको शब्द [३]

हरेक समूहमा एउटा नाम अरूको किसिमभन्दा फरक छ। त्यो नाम छानी अरू कुन किसिमका हुन् र त्यो कुन किसिमको हो, लेख्नुहोस्। प्रत्येकको १ अङ्क छ।

क. सुन, माटो, दया, तेल

ख. जन्ती, बथान, हुल, हिमाल

ग. सगरमाथा, नदी, नेपाल, पेम्बा

## ३ आदर फेर्दा के के बदलिन्छ? [४]

तलको अनुच्छेदको ‘भाइ’ को ठाउँमा पहिले ‘हजुरबुबा’ (उच्च आदर) र त्यसपछि ‘दिदी’ (मध्यम आदर) राखेर अनुच्छेद दुई पटक लेख्नुहोस्। सर्वनाम, क्रियापद र ‘मेरो’ पनि मिलाउनुहोस्। प्रत्येक अनुच्छेदको २ अङ्क छ।

मेरो भाइ हरेक वर्ष सहिद स्मारक जान्छ। ऊ त्यहाँ फूल चढाउँछ। उसले सहिदका नाम कापीमा सार्छ। ऊ उनीहरूको जीवनी पढ्न मन पराउँछ।

## ४ झ्याउरेको गन्ती [३]

झ्याउरेको टेक ३ + २ + ३ + २ + ३ + ३ = १६ अक्षरमा हुन्छ। यहाँ बोल्दा जस्तै अक्षर गन्नुपर्छ। दिइएका हरफ झ्याउरेमा मिल्छन् कि मिल्दैनन्, अक्षर फुकाएर देखाउनुहोस्। नमिल्ने हरफको अन्त्य बदलेर मिलाउनुहोस्।

क. पहाडमा हिमाल मधेसमा किसान सबैका सपना

ख. बारीमा बिउ रोपेर किसान अन्न फलाउँछन्

## ५ अपठित गद्यांश [५]

दिइएको गद्यांश पढी सोधिएका प्रश्नको उत्तर लेख्नुहोस्।

### पुलछेउको दुङ्गा

हाम्रो गाउँको खोलामा भदौको एक रात ठुलो बाढी आयो। काठको साँघु जुनसुकै बेला बग्न सक्थ्यो। गाउँका शिक्षक डम्बर सरले रातभरि घरघर पुगेर मान्छेलाई डाँडातिर पठाउनुभयो। अन्तिम घरकी वृद्धालाई बोकेर साँघु तार्नुभयो, तर फेरि अर्को परिवार खोज्न फर्किनुभयो। बिहान साँघु थिएन, उहाँ पनि हुनुहुन्नथ्यो।

केही वर्षपछि गाउँले बलियो पुल बनायो। पुलछेउमा एउटा ढुङ्गा ठड्याइयो। त्यसमा उहाँको नाम र एउटा वाक्य कुँदिएको छ: 'यो पुल जोगाउनु नै मलाई सम्झनु हो।'

अहिले हरेक भदौमा विद्यालयका विद्यार्थी पुलको नाली र किनारा सफा गर्न जान्छन्। यस वर्ष नयाँ आएकी छात्रा जुनुले सोधिन्, "मैले त उहाँलाई देखेकी पनि छैन, म किन जाने?" प्रधानाध्यापकले भन्नुभयो, "विद्यालय आउँदा तिमी यही पुल त तर्छौं नि।"

क. डम्बर सरले वृद्धालाई तारेपछि पनि खोलातिर किन फर्किनुभयो?

ख. 'बिहान साँघु थिएन, उहाँ पनि हुनुहुन्नथ्यो' भन्ने वाक्यले के बताएको छ? लेखकले यो कुरा सिधै किन नभनेको होला?

ग. ढुङ्गामा कुँदिएको वाक्यको आशय लेख्नुहोस्।

घ. प्रधानाध्यापकको उत्तरले जुनुलाई के बुझाउन खोजेको छ?

ङ. यो गद्यांश 'सहिदहरूको सम्झनामा' कविताको चौथो र छैटौँ श्लोकको भावसँग कसरी मिल्छ?

## ६ एउटै अर्थ, फरक रूप [४]

कोष्ठकमा दिइएको निर्देशनअनुसार अर्थ नबदली वाक्य पुनर्लेखन गर्नुहोस्। प्रत्येकको १ अङ्क छ।

क. सन्तोषले सन्तोषको काम सन्तोष नै सिध्यायो। (निजवाचक सर्वनाम प्रयोग गरेर)

ख. एउटा मान्छेले बिउ छर्छ। त्यही मान्छेले फल पाउँछ। (सम्बन्धवाचक सर्वनाम प्रयोग गरेर एउटै वाक्य बनाई)

ग. सहिदहरू वीर थिए भन्ने कुरा हामी बिर्सँदैनौँ। ('वीर' बाट बनेको भाववाचक नाम प्रयोग गरेर)

घ. आमा र बुबा जनकपुर जानुभयो। आमा र बुबाले भाइका लागि जनकपुरबाट मिठाई ल्याउनुभयो। (दोहोरिएको नामको सट्टा आदर मिल्ने सर्वनाम राखेर)

## ७ त्रुटि पहिचान र सुधार [४]

तलको अनुच्छेदमा वर्णविन्यास र सङ्गतिका आठओटा त्रुटि छन्। तिनलाई पहिचान गरी अनुच्छेद शुद्ध पारेर लेख्नुहोस्। प्रत्येक सुधारको ०.५ अङ्क छ।

हिजो हाम्रो कक्षामा भूपी शेरचनको कविता पढियो। मेरी दीदिले उनी ठुला कवी हुन् भनिन्। गुरुआमा कक्षामा आउँछिन् र उहाँले कविता गाएर सुनाउनुभयो। कवितामा कीसानको मीहिनेत होइन, सहिदको बलिदानको कुरा छ। पर्सी हाम्रो परिक्षा छ, त्यसैले मैले कविताको अर्थ कापीमा लेखेँ। साथीहरू भन्छ, "कविता गाउन रमाइलो छ।"

## ८ भाव विस्तार [४]

दिइएको पङ्क्तिको भाव विस्तार गर्नुहोस्।

उम्रन्न बोट कसैले बिउ छरेर नगए

## ९ कविता रचना [५]

दिइएका सर्त पूरा गरी 'हाम्रो विद्यालय' वा 'हाम्रो गाउँ' शीर्षकमा कविता लेख्नुहोस्।

सर्त: छ पङ्क्ति; पहिलो पङ्क्ति र अन्तिम पङ्क्ति उही (टेक); दुई दुई पङ्क्तिको अन्त्यमा मिल्ने ध्वनि; प्रकृतिको एउटा नियमसँग दाँजिएको एउटा तुलना; कम्तीमा दुईओटा पङ्क्ति झ्याउरेको ३, २, ३, २, ३, ३ तालमा।

## १० तर्क र प्रतितर्क [४]

दिइएको भनाइको पक्षमा एउटा तर्क र विपक्षमा एउटा प्रतितर्क दिई आफ्नो निष्कर्ष लेख्नुहोस्।

"देशका लागि मर्नुभन्दा देशका लागि बाँचेर काम गर्नु नै ठुलो कुरा हो।"

## ११ सोच्नुहोस् [४]

तर्कसहित उत्तर लेख्नुहोस्।

कविताको पहिलो र अन्तिम श्लोकका शब्द उही छन्। तैपनि छैटौँ श्लोकपछि अन्तिम श्लोक पढ्दा त्यसको भाव पहिलो श्लोकको भन्दा किन फरक लाग्छ? कविले नयाँ श्लोक नलेखी पहिलो श्लोक नै किन दोहोऱ्याएका होलान्?

## १२ क्रियाकलाप: हाम्रा ठाउँका बिउ छर्ने मान्छे (अङ्क नदिइने)

घरका वा टोलका ठुलाबडासँग सोधेर तपाईंको ठाउँमा विद्यालय, बाटो, कुलो वा पुल जस्ता कुरा कसले र कसरी सुरु गरेका रहेछन्, पत्ता लगाउनुहोस् र कापीमा तलको जस्तो तालिका बनाई भर्नुहोस्।

| कुरा | कसले सुरु गरेका | उनले के त्याग गरे | आज कसले फल पाइरहेका छन् |
|---|---|---|---|
| | | | |
| | | | |
| | | | |


Science Playground, कादुन्जे, भक्तपुर
https://science-playground.com/learn/grade-8-nepali/sahidharuko-samjhanama